

Mussavia electoral

Elecziuns dal Cussegl naziunal

22 d'october 2023

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Chanzlia federala ChF

Chara votanta, char votant

Ils 22 d'october elegain nus noss parlament. En sia nova cumposiziun vegn el ad eleger il december las commembraas ed ils commembers dal Cussegli federal sco er la chanceliera federala u il chancelier federal. Ils proxims quatter onns decidan il Cussegli naziunal ed il Cussegli dals chantuns ultra da quai davart numerusas fatschentas, ed intginas da quellas vegnan er decididas en votaziuns dal pievel.

Quatter onns èn passads dapi las ultimas elecziuns naziunalias. Sin il mund ed en Svizra èsi capità bler dapi lura, ed in bun pau da quai che sa chapiva per nus quella

giada anc da sez, era tuttenina auter. Tant pli impurtant èsi che nus hajan quità da las prestaziuns da nossa democrazia, ch'en apparentamain naturalas e normalas: La democrazia viva da la participaziun d'uschè bleras persunas sco pussaivel.

Walter Thurnherr
Chancelier federal

ch.ch/elecziuns2023: Plataforma electoral da la Confederaziun e dals chantuns

VotInfo: App uffizial da la Confederaziun e dals chantuns

Tge fa il parlament?

Il parlament tracta e deliberescha leschas che valan en l'entira Svizra. El fixescha las finanzas da la Confederaziun ed elegia las commembras ed ils commembers da las autoritads federalas supremas. Il parlament sa cumpona da duas chombras cun ils medems dretgs: dal Cussegli naziunal e dal Cussegli dals chantuns.

Chombra gronda e pitschna

Il parlament svizzer sa cumpona da duas chombras: dal Cussegli naziunal («Chombra gronda»: 200 sezs) e dal Cussegli dals chantuns («Chombra pitschna»: 46 sezs). Il Cussegli naziunal represchenta la popolaziun da la Svizra. Il Cussegli dals chantuns represchenta ils 26 chantuns. Las duas Chombras federalas han las medemas cumpetenzas: Tut las fatschentas vegnan tractadas tant dal Cussegli naziunal sco er dal Cussegli dals chantuns. Lur conclus ston esser concordants per entrar en vigur.

Il parlament ...

... deliberescha leschas

L'incumbensa principala dal parlament è quella da decretar leschas. El deliberescha midadas constituzionalas che vegnan suttamessas a la decisiun dal pievel e dals chantuns e leschas federalas, cunter las qualas i po vegnir prendi in referendum.

... approvescha il preventiv

Il parlament fixescha e controllescha, per tge intents che las entradas da la Confederaziun vegnan utilisadas: per exemplu per la AVS, per la farmazиun, per la defensiun naziunala, per il traffic, per l'agricultura e.u.v.

... elegia il Cussegli federal

Sco «Assamblea federala plenara» elegian il Cussegli naziunal ed il Cussegli dals chantuns las set commembras e commembers dal Cussegli federal, la chanceliera federala u il chancelier federal sco er las commembras ed ils commembers dals tribunals federais.

Tge fa il parlament? (cun video)

Quants sezs ha il Cussegħi naziunal?

Il Cussegħi naziunal ha 200 sezs. Quels vegnan repartids sin ils 26 chantuns tenor il dumber d'abitantas e d'abitants: Pli gronda che la populaziun d'in chantun ġe, e pli blers sezs ch'el survegn. Mintga chantun ha il dretg d'almain in sez.

20 chantuns da proporz

En la gronda part dals chantuns ġe las elecziuns dal Cussegħi naziunal elecziuns da proporz: L'emprim vegnan ils mandats (sezs) repartids sin las partidas che candideschan, e quai en proporziun cun il dumber da las vuschs ch'ellas han survegnì (vuschs da candidat plus vuschs supplementaras). Suenter vegnan ils sezs repartids sin las persunas che candideschan e che han cuntanschi lass pli bleras vuschs entaifer las glistas.

6 chantuns da maiorz

Ils chantuns che pon - pervia da lur dumber d'abitantas e d'abitants - trametter mo ina commembra u in commemberen il Cussegħi naziunal, elegian lur representanta u representant tenor il sistem da maiorz: elegida ġe quella persuna che ha survegnì lass pli bleras vuschs.

Dumber da sezs en il Cussegħi naziunal
2023 - 2027

Tge reglas valan per l'elecziun?

N'emporta betg per tge partidas, candidatas e candidats che Vus As decidais: Vossa vusch è valaivla mo, sche Vus observais las suandardas reglas.

- Observai las prescripcions da Vossa vischnanca e da Voss chantun.
- Utilisai per il Cussegli naziunal mo in sulet cedel electoral uffizial.
- Scrivai a maun ed en moda bain legibla.
- Scrivai sper il num er il numer da la candidata u dal candidat.
- Na scrivai ni Vossa suttascripziun ni x-in commentari sin il cedel electoral.
- Mettai Vossa suttascripziun a maun là, nua che Voss chantun pretenda quai.
- Sin il cedel electoral sto esser nudà almain in num valaivel: Valaivels èn mo ils numbs che figureschan sin ils cedels electorals prestampads da Voss chantun.
- In num dastga esser sin il pli duas giadas sin il cedel electoral.
- Il cedel electoral dastga cuntregnair maximalmain tants numbs, sco quai ch'i èn d'occupar sezs en Voss chantun.
- Observai ils termins per eleger per correspundenza u per eleger persunalmain al lieu e - sche quai è pussaivel en Voss chantun – per eleger online.

www.ch.ch/elecziuns2023

Sin la plattaforma electoralala da la Confederaziun e dals chantuns chattais Vus

- videos explicativs
- videos explicativs en lingua da segns
- mussavias electorals en lingua facila
- detagls davart las reglas electoralas da la Confederaziun e da Voss chantun
- ils resultats da l'elecziun

Uschia vegn elegì il Cussegli naziunal
(cun video)

Co ston ins emplenir il cedel electoral?

Tut ils chantuns concepeschan sezs lur cedels electorals: Perquai guardan quels ora en mintga chantun auter. Unitaras èn percunter las prescripcziuns, co ch'il cedel electoral sto vegnir emplenì. I dat cedels electorals prestampads e cedels electorals vids.

Na midar nagut

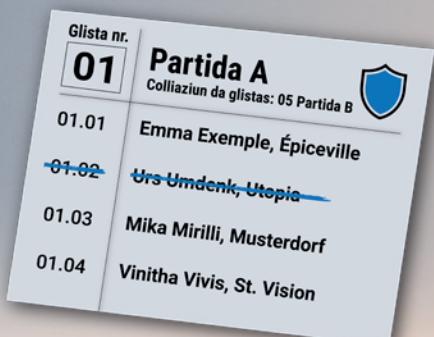
In cedel electoral prestampà pudais Vus laschar senza far midadas. En quest cas survegn la partida tantas vuschs (vuschs da partida), sco quai ch'i figureschan numbs (vuschs da candidat) e lingias vidas (vuschs supplementaras) sin il cedel electoral.

Cumular (repeter in num)

Vus pudais agiuntar a maun ina segunda giada in num prestampà (incl. numer da candidat). Sch'i figureschan sin Voss cedel electoral gia tants numbs, sco quai ch'i èn d'occupar sezs en Voss chantun, stuais Vus persuenter stritgar in auter num.

Il medem num dastga figurar maxima-
main duas giadas sin il cedel electoral.
Virgulettas e remartgas sco «dito» èn
nunvalailvas. Tras la repetiziun survegn
questa persuna duas vuschs da Vus.

Stritgar numbs

Vus pudais stritgar numbs da candidatas e da candidats prestampads. Tras quai na survegnan questas persunas naginas vuschs da candidat da Vus. Las lingias ch'èn ussa vidas dumbran mo sco vuschs per la partida che figurescha survart.

Panaschar

Vus pudais scriver numbs da candidatas e da candidats d'autras partidas sin Voss cedel electoral. Sch'i figureschan sin Voss cedel electoral gia tants numbs, sco quai ch'i èn d'occupar sezs en Voss chantun, stuais Vus persuenter stritgar in auter num.

Las persunas agiuntadas survegnan Vossa vusch da candidat e lur partida Vossa vusch da partida.

Emplenir sezza u sez

Sin il cedel electoral vid pudais Vus nudar sisum la denominaziun e/u il numer da Vossa partida preferida. Sutgart pudais Vus nudar ils numbs ed ils numers da las candidatas e dals candidats che Vus vulais eleger. Omaduas infurmaziuns chattais Vus sin ils cedels electorals prestampads.

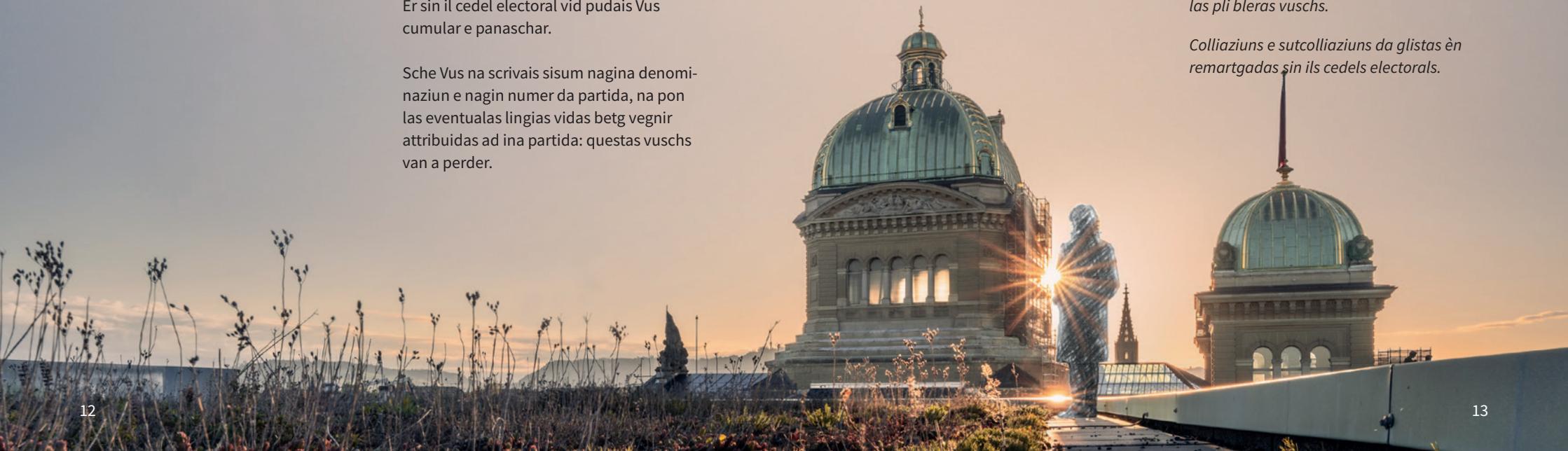
Scrivai a maun ed en moda bain legibla:
Almain in num d'ina persuna che candidate scha u maximalmain tants numbs, sco quai ch'i èn d'occupar sezs en Voss chantun.
Er sin il cedel electoral vid pudais Vus cumular e panaschar.

Sche Vus na scrivais sisum nagina denominaziun e nadin numer da partida, na pon las eventualas lingias vidas betg vegni attribuidas ad ina partida: questas vuschs van a perder.

Tge èn colliaziuns da glistas?

Las partidas e las gruppaziuns fan colliaziuns e sutcolliaziuns da glistas per meglierar lur schanzas da vegni elegidas. Tar la repartizun dals sezs vegnan l'emprim dumbradas ensemen las vuschs ch'ils partenaris da glista han survegnì: Uschia vegni eruì quants mandats (sezs) che vegnan attribuidas a la colliaziun da glistas. Suenter vegnan ils sezs ch'en vegnids obtegnids cuminaivlaman repartids sin ils singuls partenaris da glista tenor las reglas da proporz. Elegids èn la finala las candidatas ed ils candidats che han survegnì las pli bleras vuschs.

Colliaziuns e sutcolliaziuns da glistas èn remartgadas sin ils cedels electorals.

Co pudais Vus dar giu Vossa vusch?

N'emporda betg sche Vus dais giu Vossa vusch per correspun- denza, persunalmain u online: Observai las prescripcions ed ils termins da Vossa vischnanca e da Voss chantun sco er las uras d'avertura dal local electoral.

Per correspundenza

- Mettai il cedel electoral (eventualmain ensem en cun il cedel electoral per las elecziuns dal Cussegl dals chantuns) en la cuverta da votar e serra quella.
- Faschai Vossa suittascripciu a maun en il champ ch'è previs per quella (excepziun: chantun Basilea-Citad).
- Mettai l'attest da votar e la cuverta da votar en la cuverta da respedizion uffiziala (en intgins chantuns è la cuverta da votar er la cuverta da respedizion).
- Bittai questa cuverta en ina chascha da brevs da la Posta ubain en la chascha da brevs respectiva da Vossa vischnanca.
- Observai ils termins da consegna e controllai, sche Vus stuais francar la cuverta.

Cura e nua eleger?

Persunalmain

- En il local electoral da Vossa visch- nanca pudais Vus dar giu Vossa vusch persunalmain.
- Resguardai las uras d'avertura.
- En ils documents èsi scrit, cura che Vus pudais dar giu il pli tard ils documents d'elecziun.
- Prendai cun Vus: il cedel electoral en la cuverta da votar (ev. ensem en cun il cedel electoral per las elecziuns dal Cussegl dals chantuns), l'attest da votar ed in document d'identidad uffizial.

Online

- A chaschun da la votaziun federala dals 18 da zercladur 2023 ha in dumber li- mità da votantas e votants pudì dar giu lur vusch via e-voting en ils chantuns Basilea-Citad, Son Gagl e Turgovia.
- En queste chantuns sa stentan la Con- federaziun ed ils chantuns da porscher la pussaivladad dad e-voting er per las elecziuns federalas dals 22 d'october 2023.

Tge partidas èn represchentadas en il Cussegl naziunal?

En la legislatura 2019-2023 che va a fin sa cumpona il Cussegl naziunal dad indesch partidas. Tschintg da quellas èn er represchentadas en il Cussegl dals chantuns, quatter er en il Cussegl federal.

La cuntrada politica da la Svizra consista da bleras partidas, da las qualas nagina n'ha la maioritad sin plaun federal. Las partidas gidan a furmar l'opiniun, recruteschan candidatas e candidats per uffizis publics, lantschan iniziativas, fan referendum ed han ina vusch impurtanta en proceduras da consultaziun tar novs projects.

Fracziuns

Politicamain è il parlament dividì en fracciuns. Ellas sa cumponan da commembra e commembers dal parlament da la medema partida u da partidas cun ils medems interess. En il Cussegl naziunal èsi ina premissa d'appartegnair ad ina fraciun, sch'ins vul far part d'ina cumissiun. Pli gronda ch'ina fraciun è, e dapli sezs ch'ella dastga occupar en cumissiuns, e pli gronda che sia influenza è en il parlament.

Partidas politicas en Svizra

Fracziuns	Partidas	Total	Cussegl naziunal	Cussegl dals chantuns
Fracziun da la Partida populara svizra	PPS, Lega, UDF, senza partida	63	55	8
Fracziun social-democratica	PS	45	39	6
Fracziun dal Center. Allianza dal Center. PEV.	AdC, PEV	45	31	14
Fracziun liberal-democratica	PLD.Ils liberals	41	29	12
Fracziun verda	PES, PdL, E&G	35	30	5
Fracziun verd-liberal	PVL	16	16	0
		245*	200	45*

* 1 sez vacant en il Cussegl dals chantuns

Autopurtrets da las partidas

Sin las suandatas paginas sa preschentan curtamain las partidas e las gruppaziuns ch'en represchentadas en il Cussegli naziunal.

La successiun dals autopurtrets correspunda al dumber dals sezs en il Cussegli naziunal 2019-2023.

Partida populara svizra PPS

25,6% quota d'electurs (elecziuns dal CN 2019)
53 sezs en il CN (13 dunnas, 40 umens)
7 sezs en il CC (1 donna, 6 umens)
2 commembres dal CF (2 umens)

Per in avegnir segir e liber

La PPS s'engascha per ina Svizra independenta e neutrala e na vul betg in'adesiun plauna a la UE. Tenor la voluntad dal pievel sto l'immigraziun smesiriavla vegin limitada. Las consequenzas negativas senta la populaziun mintga di, da la surchargia dal traffic sur l'inbetunaziun da la cuntrada fin las scolas ed il martgà da lavur. La PPS è l'unica partida che cumbatta consequentiamain il caos d'asil, la cuntrabanda cun umans e l'abus da las ovras socialas. Ella stat per in provediment d'energia segir e pajabel, per virtualias indigenas e saunas sco er per la segirezza en Svizra e vers l'exterior.

La PPS è ina partida populara e genuina che resguarda ils basegns da las abitantas e dals abitants. Nus avain gugent nossa patria e cumbattain per la diversitat da las opiniuns e per la democrazia directa, per la libertad e per la responsabladad da la singula persuna sco er per la convivenza da donna e d'um sco er da las generaziuns. Nus vulain ch'ils umans possian decider sezs da lur vita, senza vegin mess sut tutela, e che la pli gronda part pussaivla dal salari restia en lur bursa.

www.svp.ch

Partida socialdemocratica PS

16,8% quota d'electurs (elecziuns dal CN 2019)
39 sezs en il CN (24 dunnas, 15 umens)
6 sezs en il CC (2 dunnas, 4 umens)
2 commembres dal CF (1 donna, 1 um)

Nus ans engaschain per ina Svizra sociala.

Per la capacidad da cumpra

La Svizra è in pajais ritg. E tuttina han bleras persunas la fin dal mais adina pli paucs daners. La capacidad da cumpra è sut squitsch. Perquai ans engaschain nus per fits pajabels, per premias da las cassas da malsauns pli bassas e per rentas sco ch'i tutga.

Per la protecziun dal clima e per la segirezza dal provediment

La protecziun dal clima ed il provediment d'energia èn las pli grondas sfidas che nus stuvain confruntar ozendi. Cun investiziuns publicas vulain nus sviluppar las energias regenerablas, promover il traffic public e finanziar sanaziuns d'edifizis.

Per l'egalidad

Finzialmain èn las dunna anc adina cler dischavantagiadas congualà culs umens. Geniturs giuvens as consumeschan tranter professiun e famiglia. Per quest motiv duvrain nus canortas d'uffants pajablas, meglras rentas per las dunna ed in congedi per geniturs pli lung. Nus pretendain respect per tut las personas, independentamain da tgi ch'ellas han gugent e co ch'ellas vivan.

www.sp-ps.ch

PLD Ils Liberals

PLD.Ils Liberals

15,1% quota d'electurs (elecziuns dal CN 2019)
29 sezs en il CN (11 dunna, 18 umens)
12 sezs en il CC (1 donna, 11 umens)
2 commembres dal CF (1 donna, 1 um)

Nus construin ina Svizra ferma!

La PLD cumbatta per libertad, per autodeterminaziun e per in'economia favuraiva a las interpresas. Las valurs liberalas caratriceschan il model da success unic da la Svizra. Grazia a quest model è nossa naziun (fundada sin la voluntad politica) ferma, bainstanta e fidada dapi l'onn 1848.

Sfidas pigliain nus per mauns en moda curaschusa e prospectiva e garantin la qualitad da viver e la stabilitad. Noss credo per soluziuns liberalas è: il privat avant il stadi, gudagnar avant che reparter, la libertad avant l'equalisazion.

La bainstanta per las personas en Svizra na croda betg giu da tschiel, mabain sto vegin elavurada. Qua s'engascha la PLD.

Nossas prioritads èn in'economia innovativa, ina finaziaziun segira e persistenta da nossas rentas sco er in provediment d'energia segir. Nus stain per ina politica da migraziun dira, ma gista, per premias da las cassas da malsauns pajablas e per taglias bassas. Uschia construin nus ina Svizra ferma!

www.fdp.ch

Uniun democratica federala UDF

1 % quota d'electurs (elecziuns dal CN 2019)
1 sez en il CN (1 um)

La verdad oblighescha

La UDF è ina partida da personas da tut las classas socialas, nua che la cardientscha enten Jesus Cristus e las valurs fundamentalaas da la Bibla als uneschans. Sco partida burgaisa cun accent social s'engascha la UDF per la protecziun dals dretgs da libertad e dals dretgs civils.

Nossas finamiras centralas èn:

- Gea a famiglias stabilas: ils uffants dovran relaziuns stablas.
- Gea ad ina Svizra suverana ed independenta cun funcziun d'exempel per il mund.
- Gea a la protecziun d'uffants: nus pretendain ina meglra protecziun cunter pornografia e cunter abus sexual
- Gea a la stima da l'agricultura ed ad in grond autoprovedimenti
- Gea a la vita: Er ils uffants anc betg naschids meritan protecziun.
- Gea a finanzas stabilas ed ad in tractament respectus dals daners da taglia
- Na al commerzi cun umans ed a l'explozziun; persuerter agid da sortir ord la prostituziun.
- Na ad ina valuta digitala da la banca centrala ed al chapitalissem da casino; percuter gea al daner contant ed a fermas reservas d'aur
- Na a l'ideologia da gender irritanta sco er a la woke e cancel culture.

www.edu-schweiz.ch

Lega dei Ticinesi LdT

0,8 % quota d'electurs (elecziuns dal CN 2019)
1 sez en il CN (1 um)

Per ils interess da la classa mesauna

Ils puncts centrals da ses program èn:

- Na ad in'adesiun plauna a la UE
- Na a cunvegnaas instituzionalas cun Brüssel
- Return a la neutralitat integrala
- Na a la libra circulaziun da personas
- Precedenza da personas indigenas per occupar plazzas
- Stop a l'immigraziun en il stadi social
- Mantegniment dal federalissem ed adattaziun da la gulivaziun da finanzas sin plaun federal
- Expulsiun segira da personas estras che commettan malfatgs u che fan abus da noss sistem social
- Main expensas per l'agid al svilup, per ils fatgs d'asil e per il sustegn da personas immigradas
- Stop a la criminalisaziun da las automobilistas e dals automobilists
- Na a novas taglias e taxas, ed er nagin augment da las existentas
- Politica d'energia raschunaivla: gea al return a la forza electrica atomara, na a la finamira netto nulla nunrealistica per emissiuns da CO₂ fin l'onn 2050
- Ina politica d'asil pli restrictiva: ils centers d'accoglentscha duain veginr endrizzads a l'exterior
- Stop a la pratica da naturalisaziun facila
- Reintroduziun da controllas sistematicas als cunfins.

www.lega-dei-ticinesi.ch

Partida da la lavur PSdL

0,6 % quota d'electurs (elecziuns dal CN 2019)
1 sez en il CN (1 um)

Solidaridad, equalitat e giustia – per ina vita degna empè da reducir las prestaziuns socialas

La PSdL cumbatta dapi l'onn 1944 per ils dretgs da las lavorantas e dals lavorants. Il parlamentarissem n'è betg ina soluziun per ils problems dal chapitalissem, duai dentant far valair pli fitg las pretensiuns da la vasta populaziun e possibilitar megliariaziuns. Nus pretendain ils medems dretgs e l'equalitat da las pajas per tuttas e tuts sco er il rinforzament da la capacitat da cumpra.

Per l'avegnir pretendain nus in'ecologia sociala sco er antichapitalistica e la suveranitat alimentara. In provediment da vegliadetgna segir, cun transferir la segunda pitga en l'emprima e cun augmentar las rentas da la AVS, resta per nus ina prioritad. Per ina cassa da malsauns publica cun contribuziuns dependentas da las entradas che includa tut ils provediments existenzials. Sut l'ensaina da la pasch sustegnain nus il dialog empè d'exports d'armas.

www.pda.ch

UNION POPULAIRE

Ensemble à Gauche –

Liste d'Union Populaire EàG-LUP

0,5 % quota d'electurs (elecziuns dal CN 2019, EàG + Sol.)
1 sez en il CN (1 dunna)

In'autra vita è pussaivla

«Ensemble à Gauche – Liste d'Union Populaire (EàG-LUP)» ha la finamira da stgaffir in lieu per respotas concretas sin las difficultads quotidianas da personas en relaziuns modestas. Nus vulain ans occupar dals quitads directs d'uschè bleras personas sco pussaivel cun mussar ch'ina autra vita è pussaivla – ina vita che rumpa cun la logica dal profit privat. Nossas valurs centralas: Equalitat ussa, vaira democrazia, precedenza per il bainstar general e restabiliment urgent da l'equiliber tranter l'uman e la natira.

Per dumagnar la crisa sociala che daventa mintga di pli e pli sgarschaivla en noss pajais, ans engaschain nus per in futur, en il qual ils basegns da la populaziun stattan en il center da la politica. Garanzia dals salaris, cassa da malsauns unitara, controlla dals tschains da locaziun, rinforzament dal service public, servetschs gratuits en ulteriurs secturs: tut qual èn temas da noss program politic.

www.union-populaire.ch

Editura, concept e realisaziun:
Chanzlia federala svizra
info@bk.admin.ch

Empustaziun:
Uffizi federal per edifizis e logistica.UFEL
www.bundespublikationen.admin.ch
(numer d'empustaziun 104.025)

Fin da redacziun: 03-07-2023

**Plataforma electoral da la
Confederaziun e dals chantuns**

**VoteInfo: App uffizial da la
Confederaziun e dals chantuns**

Elecziuns
2023
ch.ch

